

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000173

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ронай Леррі Мерабійович

2. Lerri M. Ronai

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 28-02-2024

Спеціальність за освітою: історія

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 61.051.124

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19, 03.29

Тема дисертації:

1. Державно-церковні відносини в Угорщині за регентства Міклоша Горті (1920-1944 рр.).
2. State-church relations in Hungary during the regency of Miklós Horthy (1920-1944).

Реферат:

1. Тема дисертаційного дослідження є актуальною, оскільки присвячена державно-церковним відносинам в Угорщині післятрианонського періоду, за регентства М. Горті. Актуальність теми, що у сучасній українській історичній науці відсутнє комплексне дослідження з даної проблеми. Автор заповнює документальну та історіографічну прогалину чималим масивом архівних матеріалів, вводячи до наукового обігу значну джерельну базу, з різних архівних установ Угорщини. Метою дослідження є здійснення цілісного аналізу відносин між Угорською державою та релігійними інституціями, зокрема Католицькою церквою та найбільш впливовими церквами протестантського напрямку – Реформатською церквою та Лютеранською церквою. Автором вперше в українській історіографії: • Оцінено вагомий внесок та високу наукову вартість праць угорських істориків; • обґрунтовано, що суспільна і державотворча роль церкви в епоху М. Горті значно зросла порівняно з ліберально-консервативним періодом (друга половина XIX ст.); • висвітлено філософію

державної політики в церковно-релігійній сфері і констатовано, що на тлі загалом тісних і гармонійних взаємин існувала певна напруженість у відносинах Угорської держави з Католицькою церквою, яка виражалася в конфлікті інтересів щодо права головного патронату та інших проблемах; • на підставі аналізу правового положення релігійних організацій в Угорщині в період правління М. Горті зроблено висновок про збереження юридичної спадковості і чинності старої правової бази, в рамках якої всі віросповідання поділялися за своїм статусом на «прийняті за законом», «визнані законними» та «невизнані»; • проаналізовано зміст та основні напрями розвитку дипломатичних відносин між Угорщиною та Святим Престолом; на основі результатів такого аналізу встановлено, що, на відміну від ситуації в суміжних країнах, обидві сторони не мали потреби в унормуванні цих взаємин у формі конкордату; • розглянуто суперечності релігійно-суспільного розвитку, які виражалися в ігноруванні владою принципу справедливості в царині державно-церковних взаємин, що віддзеркалено у фактичному поділі релігій на «істинні» і «хибні», «добрі» й «погані», «корисні» та «шкідливі»; • охарактеризовано головні ідеологічні засади діяльності Реформатської та Лютеранської церков, їх суспільне та місіонерське служіння. Здійснено комплексний аналіз матеріалів угорських архівів, нормативно-правової бази і дослідницької літератури та зроблено висновки та узагальнення, що викладені нижче: - проаналізовано зміст і сутність поняття державно-церковних відносин; - подано аналіз понятійного апарату досліджуваної теми, зокрема що таке «державно-церковні відносини», «держава», «церква»; - охарактеризовано релігійні організації як суб'єкти громадянського суспільства. Методологічна складова відображає принципи, якими послуговується як українська та угорська історична наука, так і представники західноєвропейських наукових кіл; - здійснено характеристику групування всіх архівних документів; - охарактеризовано праці українських релігієзнавців; - на основі архівних та опублікованих матеріалів детально охарактеризовано міжнародні зв'язки між Угорським королівством та Ватиканом у період регентства М. Горті; - визначено правові засади регулювання статусу релігійних громад і організацій; - охарактеризовано відносини між Католицькою церквою та угорською владою впродовж 1920 – 1944 рр.; - відображено співпрацю держави з католицькими організаціями та об'єднаннями; - здійснено аналіз ідеологічних засад та місіонерської діяльності реформатської / кальвіністської і лютеранської / євангельської історичних церков; - здійснено порівняльну характеристику конфесійної приналежності населення на основі переписів 1920 р., 1930 р., 1941 р. та представництво католицького духовенства в угорському парламенті. Наукове значення дисертаційного дослідження пов'язане з розробкою вперше в українській історіографії комплексного підходу до дослідження і переосмислення відносин у досліджуваній період між церквами та релігійними організаціями, з одного боку, та Угорською державою і суспільством з іншого.

2. The theme of the dissertation research is relevant because it is devoted to the state-church relations in Hungary at the post-Trianon period, during the regency of M. Horthy. In modern Ukrainian historical science, there is no comprehensive research on this problem. The author fills the documentary and historiographic space with a considerable array of archival materials, introducing a significant source base from various archival institutions of Hungary into scientific circulation. The purpose of the study is to carry out a comprehensive analysis of the relations between the Hungarian state and religious institutions, in particular the Catholic Church and the most influential churches of the Protestant direction - the Reformed Church and the Lutheran Church. Author for the first time in Ukrainian historiography: • the significant contribution and high scientific value of the works of Hungarian historians were assessed; • it is substantiated that the social and state-making role of the church in M. Horthy's era significantly increased compared to the liberal-conservative period (second half of the 19th century); • is highlighted the philosophy of state policy in the ecclesiastical and religious sphere and is stated that, against the background of generally close and harmonious relations, there was a certain tension in the relations between the Hungarian state and the Catholic Church, which was expressed in a conflict of interests regarding the right of main patronage and other problems; • on the basis of the analysis the legal status of religious organizations in Hungary during the regency of M. Horthy, a conclusion was drawn about the preservation of the legal inheritance and validity of the old legal framework, within which all religions were divided according to their status into "accepted by law", "recognized as legal" and "unrecognized"; • analyzed the content and main development directions of the diplomatic relations between Hungary and the Holy See; based on the results of such

an analysis, it was established that, unlike the situation in neighboring countries, both parties did not need to normalize these relations in the form of a concordat; • were considered the contradictions of religious and social development, which were expressed in the authorities' disregard of the principle of justice in the realm of state-church relations, which is reflected in the actual division of religions into "true" and "false", "good" and "bad", "useful" and "harmful"; • the main ideological foundations of the activities of the Reformed and Lutheran churches, their public and missionary service are characterized. A comprehensive analysis of the materials of the Hungarian archives, legal framework and research literature was carried out, conclusions and generalizations were made, which are outlined below: - the content and essence of the concept of state-church relations are analyzed; - an analysis of the conceptual apparatus of the researched theme is given, in particular, what are "state-church relations", "state", "church"; - religious organizations are characterized as subjects of civil society. The methodological component reflects the principles used by Ukrainian and Hungarian historical science, as well as representatives of Western European scientific circles; - was carried out the characterization of the groups of all archival documents; - characterized the works of Ukrainian religious scholars; - on the basis of archival and published materials, the international relations between the Kingdom of Hungary and the Vatican during the regency of M. Horthy are described in detail; - the legal principles for regulating the status of religious communities and organizations are determined; - relations between the Catholic Church and the Hungarian authorities during 1920-1944 are characterized; - the cooperation of the state with Catholic organizations and associations is reflected; - an analysis of the ideological foundations and missionary activity of the Reformed/Calvinist and Lutheran/Evangelical historical churches was carried out; - a comparative characterization of the religious affiliation of the population based on the censuses of 1920, 1930, 1941 and the representation of the Catholic clergy in the Hungarian Parliament was carried out. The scientific significance of the dissertation is associated with the development, for the first time in Ukrainian historiography, of a comprehensive approach to the study and rethinking of the relationship between churches and religious organizations, on the one hand, and the Hungarian state and society, on the other hand, in the period under study.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Ронай Л.М. Роль Католицької церкви у суспільно-політичному житті Угорщини у 20-х роках ХХ ст. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Видавничий дім «Гельветика» 2022. Вип. 50. С. 66-71.
- 2. Ронай Л.М. Забезпечення релігійної свободи та конфесійної рівноправності в Угорщині у міжвоєнний період. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Видавничий дім «Гельветика» 2022. Вип. 51. С. 73-77.
- 3. Ронай Л.М. Розвиток державно-церковних відносин в Угорщині в міжвоєнний період. Вчені записки Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського. Видавничий дім «Гельветика» 2022. Том 33. (72) № 3, С. 163-168.
- 4. Ронай Л.М. Діяльність малих церков в умовах розвитку авторитарних тенденцій у політичному житті Угорщини у 30-х роках ХХ століття. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник

наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Видавничий дім «Гельветика» 2022. Вип. 58. С. 39-46.

- 5. Ронай Л.М. Діяльність малих церков в умовах розвитку авторитарних тенденцій у політичному житті Гортіївської Угорщини у 40-х роках ХХ століття. Культурологічний альманах: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Видавничий дім «Гельветика» 2022. № 4. С. 61-70.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федака Сергій Дмитрович
2. Serhii D. Fedaka

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добродум Ольга Вікторівна
2. Olga V. Dobrodum

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, буд. 19, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саган Олександр Назарович

2. Oleksandr N. Sagan

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бокоч Вікторія Михайлівна

2. Viktoria M. Bokoch

Кваліфікація: д. політ. н., доцент, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скиба Іванна Іванівна

2. Ivanna I. Skyba

Кваліфікація: к.і.н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Капітан Лариса Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Капітан Лариса Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна